

القراءة السريعة في اللغة العربية

ARAPÇA HIZLI OKUMA

Prof. Dr. Musa Yıldız Prof. Dr. Nurettin Ceviz

akdem
YAYINLARI

akdem

YAYINLARI

© Eserin her türlü basım hakkı, anlaşmalı olarak Akdemistanbul Eğitim Yayıncılık ve Danışmanlık Hizmetleri Turizm Org. Tic. Ltd. Şti.'ye aittir.

Genel Seri No: 314
Arap Edebiyatı Serisi: 234
ISBN: 978-625-8439-31-1

Kitabın Adı
Arapça Hızlı Okuma

Yazarlar
Prof. Dr. Musa Yıldız
Prof. Dr. Nurettin Ceviz

Genel Yayın Yönetmeni
Dr. Muhammed Ağırakça

Yayın Koordinatörü
Şeyma Asker

Tasarım
Serhat Yakıcı

Baskı Cilt
Meteksan Matbaacılık
Beytepe Köy Yolu No. 3
Bilkent/Ankara
Tel: 0312 266 44 10
Sertifika No: 46519

1. Baskı
İstanbul, Şubat 2024

Akdemistanbul Eğitim Yayıncılık ve Danışmanlık Hizmetleri
Turizm Organizasyon Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 40016

Akşemsettin Mah. Akdeniz Cad. No: 99-101
Fatih-İstanbul • Tel: 0212 521 41 16
akdemyayinlari.com • info@akdemyayinlari.com
akdemistanbul.com.tr • info@akdemistanbul.com.tr

*Öğrencilik yıllarında ve akademik hayatta
sürekli olarak desteğini gördüğümüz kıymetli hocamız
Prof. Dr. Azmi Yüksel'e (1943-2010) ithâf olunur.*

Prof. Dr. Musa YILDIZ, 1967 yılında Samsun’da doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini orada tamamladı. 1988 yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Arap Dili Eğitimi Ana Bilim Dalından mezun oldu. 1988-1994 yılları arasında Emniyet Genel Müdürlüğünde çalıştı. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde 1992 yılında yüksek lisansını tamamladı. 1994 yılında Gazi Eğitim Fakültesi Arap Dili Eğitimi Ana Bilim Dalında araştırma görevlisi oldu. 1996 yılında Kahire Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde ihtisas bursuyla araştırmalarda bulundu. 1998 yılında Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde “Necib Mahfuz’un Sembolik Romanları” başlıklı teziyle doktoraasını tamamladı ve aynı yıl öğretim görevlisi kadrosuna atandı. Askerliğini Arapça Öğretmeni Asteğmen olarak Kara Lisan Okulunda yaptı. Aynı fakültede 2001 yılında yardımcı doçent ve 2002 yılında doçent oldu. 2003-2004 öğretim yılında Ürdün Üniversitesinde misafir öğretim üyesi olarak görev yaptı. 2007 yılında profesör oldu. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdür Yardımcılığı, Müdürlüğü ve Ahmet Yesevi Üniversitesi Türkiye tarafı rektörlüğü ve mütevelli heyet başkanlığı görevlerinde bulundu. 2021 yılında Anadolu Üniversitesi Sosyoloji bölümünü bitirdi. Hâlen Gazi Üniversitesi Rektörü olarak görev yapmaktadır. Arap dili eğitimi, Arap edebiyatı, eski Türk edebiyatı ve Türk kültür tarihi alanlarında çok sayıda yurt içi ve yurt dışı yayınları vardır.

Prof. Dr. Nurettin CEVİZ, 1958 yılında Urfa’da doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Ankara’da tamamladı. 1982 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Arap Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. 1976–1982 yılları arasında Kültür Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğünde, 1982–1995 yılları arasında da Libya’da çalıştı. 1998 yılında Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Yüksek Lisans, 2002 yılında aynı enstitüde “Mısır Eyaletinde Edebî Çevre (1517–1798)” başlıklı teziyle doktora eğitimini tamamladı. 1996–1997 yıllarında Atatürk Üniversitesinde okutman olarak görev yaptı. 1997-2012 yılları arasında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümünde görev yaptı. 2005 yılında doçent, 2011 yılında profesör olmuştur. On yılı aşkın bir süreden fazla hem üniversitede, hem de resmî ve özel kurum ve kuruluşlarda “Anlayarak Hızlı Okuma Teknikleri Semineri” vermiştir. Arap dili eğitimi, Arap edebiyatı ve kültürü alanlarında çok sayıda kitap ve makaleleri vardır. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Arapça Öğretmenliği Anabilim Dalından emekli olduktan sonra Arapça öğretimi ile ilgili çalışmalarını sürdürmektedir. Evli ve bir çocuk babasıdır.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	7
Nasıl Başlamalı?	11
Okuma Alışkanlıklarımızla İlgili Bir Sorgulama	12
GİRİŞ	
1. Okuma Becerisi	15
2. Okuma Çeşitleri	16
3. Etkin Okuma	17
4. Serbest Okuma	19
5. Hemzenin Yazılışı	22
BİRİNCİ BÖLÜM	
GÖRME VE TANIMA AŞAMASI	
1. Görme	25
2. Tanıma	25
3. Harflere Yoğunlaşma Yeteneğini Artırma Alıştırmaları	27
4. Farklı Kelimeye Yoğunlaşma Yeteneğini Artırma Alıştırmaları	37
5. Aynı Kelimelere Yoğunlaşma Yeteneğini Artırma Alıştırmaları	57
6. Kelimelerin Sayısına Yoğunlaşma Yeteneğini Artırma Alıştırmaları	62
İKİNCİ BÖLÜM	
KAVRAMA AŞAMASI	
1. Kavrama Aşaması Nedir?	67
2. Kelimeleri Sıraya Dizerek Anlamalı Cümle Oluşturma Alıştırmaları	69
3. Gizli Kelimeyi Bulma Yoluyla Kavrama Hızını Artırma Alıştırmaları	73
4. Cümleleri Eşleştirme Alıştırmaları	84
5. Farklı Cümle/Cümleleri Bulma Alıştırmaları	89
6. Kelimelerin Harflerini Birleştirerek Cümle Kurma Alıştırmaları	92
7. Cümleleri Ögelerine Ayırma Alıştırmaları	95
8. Yön Gösteren Kelimeler	97

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BELLEME AŞAMASI

1. Belleme Aşaması Nedir? 103
2. Belleme Alıştırmaları 106
3. Hafıza ve Dikkat Alıştırmaları 133

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÇEŞİTLİ ALIŞTIRMALAR

1. Kelime Dağarcığını Geliştirme Alıştırmaları 137
2. Karışık Kelimeleri Kategorilere Göre Sınıflandırma Alıştırmaları 150
3. Tekil ve Çoğulları Belirleme Alıştırmaları 154
4. İsim ve Sıfatları Belirleme Alıştırmaları 157
5. Anlam Yönünden Uymayan Kelimeyi Bulma Alıştırmaları 162
6. Kelimelerin Doğru Şeklini Yazma Alıştırmaları 165
7. Bulmacalarda Kayıp Kelime Bulma Alıştırmaları 170
8. Kare Bulmaca Alıştırmaları 176
9. Paragraf Anlama Alıştırmaları 187

ALIŞTIRMALARIN ÇÖZÜMLERİ

213

NASIL BAŞLAMALI?

Okuma ile ilgili deneyimler göstermiştir ki, eğer bir kitabı ilk defa okuyacaksanız yapılacak en doğru şey, kitaba başlamak için en doğru zamanın ve en uygun duygusal durumun seçilmesidir.

Siz de bu kitabı çalışmaya, kendinizi kötü hissettiğiniz bir zamanda değil; kendinizi çok iyi, canlı ve coşkulu hissettiğiniz bir zamanda başlayın. Çünkü kitabı ilk defa çalışmaya başladığınız zamanki olumlu duygularınız, bu kitaba yüklenir ve siz onu elinize her alışınızda, ilk andaki o olumlu duyguları yaşarsınız. Dahası, kitapta size verilen bilgi ve iletilen önerileri, hep o ilk andaki canlı ve coşkulu durumun etkisine bağlı olarak olumlu algılersınız.

Peki bunu nasıl gerçekleştireceksiniz?

Duygusal yönden canlı, coşkulu ve olumlu olacağınız bir gün için önceden kendinize randevu verin. O günün gecesinde iyi bir uyku çekin. Nihayet çalışmaya başlamak üzere dinlenmiş, sakin bir beyin, coşkulu ve istekli bir yürekle kitabın başına geçin. Böylece kitap okuma ya da ders çalışma alışkanlığınıza zevkli bir boyut katmış olacaksınız. Bu öneriyi sadece kitabımızla ilgili olarak uygulamayın; okuyacağınız bütün kitaplarınıza da uygulayabilirsiniz.

Bu davranışın bir sonraki aşaması daha da ilginçtir; kitabı tarif edilen şekilde çalışmaya başlayınız, ilerde kendinizi canlı, neşeli, mutlu ve coşkulu hissetmek istediğinizde, bu kitabı elinize almanız yeterli olacaktır.

3.ETKİN OKUMA

3.1. Etkin Okuma Nedir?

Etkin Okuma, nispeten yavaş ve anlama düzeyi düşük olan okuma alışkanlığının ötesine geçerek yapılan daha hızlı, daha ritmik ve anlama düzeyi daha yüksek olan okumadır. Okuma becerisini bu tanıma uygun biçimde geliştirmiş kimse de **etkin okuyucudur**.

Burada harfler ve onların oluşturduğu kelimelerden çok, anlamları ve bu anlamların zihnimizde meydana getirdiği çağrışımlar önemlidir.

Bir kelimeyi gördüğümüzde zihnimizde ne kadar çok çağrışım meydana geliyorsa, o kadar **etkin** okuyoruz demektir.

3.2. Neden Daha Hızlı Okumaya İhtiyaç Vardır?

Okuma denen zihinsel etkinlik esnasında, bütünlüğün sağlanması ve korunması önemli ve gereklidir. Cümlenin ilk ögesinden son ögesine kadarki her şey bir anlam bütünlüğünün sağlanması amacıyla ve belli bir sırayla dizilmiştir. Bu diziliş sırası dillere göre değişiklik gösterebilir.

Türkçemizde genellikle özne başta, yüklem sonda olduğundan ve cümlenin diğer ögeleri ortalarda peş peşe yer aldığından, metni doğru ve hızlı kavrayabilmek için cümlenin başından sonuna mümkün olduğu kadar kısa zamanda ulaşarak bütünlük sağlanabilir.

Hız faktörü işte bu noktada devreye girer.

Arapçaya gelince, basit fiil cümlelerinde özne ve yüklem birbirine çok yakın (bazen iç içe) olduğundan fazla sorun yoktur. Ancak fiil cümlesi basit değil de, peş peşe dizilmiş yan cümlelerden oluşan birleşik cümle yapısına sahipse, o zaman anlama ve kavramanın etkin olabilmesi için birleşik cümlelerin ilki ile sonuncusu arasındaki süreyi mümkün olduğu kadar kısaltmak gerekir. Arapçadaki isim cümleleri ile diğer cümle türlerinde benzer durumlar söz konusudur.

3.3. Yavaş Yavaş Okursak Daha İyi Anlamaz mıyız?

Bu sorunun en kısa cevabı “hayır”dır; ama yaygın biçimde yanlış bilinen bir konu olduğunu gözönüne alarak üzerinde biraz etraflıca durmak istiyoruz.

Başlıktaki soruyu “Hıza ne gerek var?” şeklinde de sorabiliriz. Bu sorular anadilimizle ilgili okuma alışkanlığımız hakkında da dile getirilebilir. Aşağıdaki açıklama her iki durumda sorumuza cevap ararken geçerlidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

GÖRME VE TANIMA AŞAMASI

1. Görme

Okuma becerisi gözlerle başlayıp, beyinde gelişerek süren ve bellekte noktalanmış bir takım koordineli etkinlikler bütünüdür. Okuma, gözlerimizin harf ve kelimelerden oluşan sembollere bakarak resim çekmesiyle başlar, beyin bu sembollerden anlam çıkarmasıyla devam eder ve nihayet okunanın belleğe kaydedilmesiyle sona erer.

Anlaşılacağı üzere, görme aşaması göz ve beyin arasındaki koordinasyon sonucu gerçekleşirken, onu izleyen tanıma, kavrama ve belleme aşamaları sadece beynimizle ilgilidir.

Görmeyi etkinleştirmek için verilen alıştırmalarla, Arapçadaki her türlü harf ve kelimeyi yanlışsız ve öncesine göre daha etkin bir şekilde okuma becerisini geliştirmenin ilk aşamasıdır.

Görmeyi etkinleştirmek için verilen alıştırmalarla, bu güne kadar öğrendiğiniz Arapça harflerin ve karakterlerin görsel hafızada daha etkili bir şekilde kaydedilmesi hedeflenmektedir.

Bu bölümde Arapça kelimeleri daha hızlı bir şekilde görmemizi sağlayacak alıştırmalar üzerinde durulacaktır. Lütfen alıştırmaları önerilen şekilde yapınız.

2. Tanıma

Tanıma, okuma-anlama sürecinin en önemli aşamalarındandır.

Görme gerçekleştikten sonra, gördüğümüz sembolü zihnimizde daha önceden var olan bazı sembollerle karşılaştırmak tanımadır. Bu aşamada sembollerin karşılaştırılması yapılmakta, anlam ya da anlama boyutunda bir işlem yapılmamaktadır.

“**Ben**” sembolünü gördüğümüzde, daha önceden tanıdığımız **b**, **e** ve **n** harflerinin bir araya gelmiş hâli olduğunu anlamamız tanımadır. Belli bir bağlamda **ben** kelimesine anlam ya da anlamlar yükleme ise, tanımadan sonraki kavrama aşamasıdır.

3.2. Aşağıdaki paragrafta sırasıyla kaç tane غ ، م ve ع olduğunu bulunuz.
(Süre, her harfle ilgili alıştırma için 10 sn.)

ب ت د ا ت غ ر م ل ع غ ق ك م ن ت ث ي ع ل ا ذ ر ذ م ع ف ج
غ ر ش ا ز ش ج ح س ع غ د ز م ق م ح ص ض ا ط ظ م و د خ
ق م ث غ ص ع س م ك ب ع ر ز ج ع غ خ ف ا ق ص غ م ب
س د ض ع ش ف ع غ غ ح ث ا س ي م ث غ ج ل ش ع ا س ي م

: غ

: م

: ع

3.3. Aşağıdaki paragrafta sırasıyla kaç tane ف ، ق ve ن olduğunu bulunuz
(Süre her harfle ilgili alıştıırma için 10 sn.)

أج ك بع ن فق ق بي بع ص ثر رفه ش ض ء و ز ق فه بع ك ثن ن
ن ج ك فه ح ه تخ فه بع ق ن ه ص فه ض ق ثر ظ ز و فه ط م ن
ال فه بع بي س ش ض فه ثر ص ق فه تخ ه تخ ن ح ج ك ط ك م ن فه
ث ال بع بي س ظ ز و ق ه ل ا ر ن ء ش س بي بع ن ن

فه :

ق :

ن :